

תורה אור • פרשת ויחי • מאמר 1

יהודה אתה יודוך אחיך וגו'

”יהודה, אתה — יודוך אחיך”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayechi/1](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayechi/1)

1

יהודה אתה יודוך אחיך וגוי. הנה יהודה נקרא ע"ש הפעם אודה והוא בחי' הודי' שבכללות נשיי מודים אנחנו לך ואנחנו כורעים ומשתחווים ומודים.

"יהודה, אתה — אחיך יודוך" וכו'. יהודה נקרא על שם "הפעם אודה", וזו בחינת ההודאה שבכללות נשמות ישראל: "מודים אנחנו לך", ו"אנחנו כורעים ומשתחווים ומודים".

אלא שלמטה לפי שהוא תחת הזמן נקי הפעם אודה שלא כל העתים שוות. אבל למעלה במקור חוצב נשמותיהם הוא למעלה מן הזמן ושם נקי יהודה כי היו"ד מורה על ההוה כמו ככה יעשה איוב.

אלא שכאן למטה, מכיוון שהוא נתון תחת הזמן, הוא נקרא "הפעם אודה", שכן לא כל הזמנים שווים. אבל למעלה, במקור שממנו נחצבו נשמותיהם, הוא למעלה מן הזמן, ושם הוא נקרא יהודה, כי היו"ד מורה על הוה, כמו בפסוק "ככה יעשה איוב".

ויהי פי המלה כמו יודה בתוסי' ה' יהודה (ובנחמיה י"א) נכתב יהודה בסגול תחת הדל"ת)

משמעות המילה תהיה כמו "יודה", בתוספת ה"א: יהודה. (ובנחמיה י"א נכתב "יהודה" בסגול תחת הדל"ת).

וענין הפעם אודה היינו אחר לידה והתגלות בחי' ראובן שמעון ולוי שהם הם הגורמים לבחי' הודיה זו. ענין "הפעם אודה" הוא שהדבר בא לאחר לידתם והתגלותם של הבחינות ראובן, שמעון ולוי, שהם עצמם הגורמים לבחינת הודאה זו.

וזהו יודוך אחיך. וביאור ענין זה הנה ראובן הוא ע"ש ראו בן בחי' ראי' ובחי' ראי' זו היא הגורמת המשכת בחי' האהבה.

וזהו "אחיך יודוך". ביאור העניין: ראובן נקרא על שם "ראו בן", בחינת ראייה, ובחינת ראייה זו היא הגורמת להמשכת בחינת האהבה.

כמ"ש פני אריה אל הימין אריה אותיות ראי' וכן היה דגל מחנה ראובן תימנה כי ענין ראי' הוא ענין התקרבות דרך חיבה כמ"ש כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם כו'.

כמו שכתוב "פני אריה אל הימין": המילה "אריה" מורכבת מאותיות "ראי'". וכך גם דגל מחנה ראובן היה בדרום. ענין הראייה הוא התקרבות מתוך חיבה, כמו שכתוב: "כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם" וכו'.

2

וזהו כי ראה ה' וגוי. כי עתה יאהבני אישי וגוי. וענין המשכה זו בכני' הוא

וזהו [פירוש] "כי ראה ה' וכו'", "כי עתה יאהבני אישי" וכו'. והמשכה זו בכנסת ישראל היא

בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא לעורר את האהבה עד שתחפץ לדבקה בו ית' ועדי' נתקנו פסוד' ויוצר אור קודם ק"ש כדי שיבוא לקיום ואהבת בק"ש.

בחינת "להסתכל ביקרא דמלכא" — להתבונן בכבוד המלך — כדי לעורר אהבה, עד שתחפץ לדבוק בו ית'. ועל דרך זו תיקנו את פסוקי דזמרה ואת [ברכת] יוצר אור לפני קריאת שמע, כדי שיבוא לקיום "ואהבת" שבקריאת שמע.

כי עיקר הכוונה בספור שבחו של מקום הוא כי לא די בידיעה לבדה לפי שהיא בחי' העלם ואפי' גנבא אפום מחתרתא וכו'.

כי עיקר הכוונה בסיפור שבחו של מקום הוא שאין די בידיעה לבדה, לפי שהיא בחינת העלם; ואפילו "גנב בפתח המחותר" וכו'.

ולא יבוא לקיום ואהבת כ"א כשיצא מההעלם אל הגלוי ומבחי' ידיעה לבחי' ראייה ממש שהוא בחי' גילוי לאסתכלא דוקא והיינו ע"י שירבה לספר בשבחיו יתברך ולהעמיק דעתו איך שמלכותך מלכות כל עולמים.

ולא יבוא לקיום "ואהבת" אלא אם יצא מן ההעלם אל הגלוי, ומבחינת ידיעה לבחינת ראייה ממש, שהיא בחינת גילוי — דווקא "להסתכל". והיינו על ידי שירבה לספר בשבחיו ית' ויעמיק דעתו כיצד "מלכותך מלכות כל עולמים":

אלף אלפים ורבו רבבן כו' והוא לבדו ית' הוא יחיד ומיוחד כמו קודם שנברא העולם. כמאמר יחיד חי העולמים מלך כו'.

"אלף אלפים ורבו רבבן" וכו'; והוא לבדו ית' יחיד ומיוחד, כמו קודם שנברא העולם, כמאמר "יחיד חי העולמים מלך" וכו'.

3 ואמתות שם יחיד הוא שהוא לבדו הוא וענין אחד הוא שנמשך בחי' א' בחי' וד' שהם ז' רקיעים והארץ כו'.

המשמעות האמיתית של השם "יחיד" היא שהוא לבדו קיים. משמעות השם "אחד" היא שהבחינה של האות א' נמשכת אל האותיות ח' וד': ח' מציינת את שבעת הרקיעים והארץ, וד' את ארבע רוחות השמים וכו',

שיהיו בטלים ליחודו ית' שהחיות של שמים וארץ עולה ונכלל במקורו וכך עולה אפילו החיות של הרוחניות

כדי שיהיו בטלים לאחדותו ית': החיות של השמים והארץ עולה ונכללת במקורה, וכך עולה אפילו החיות של העולמות הרוחניים,

כמ"ש לך ה' הגדולה וכו' (ועיין מזה על פסוק וארא אל אברהם) ורק בשכמל"ו שלהיות עולמות נפרדים הם רק מבחי' מלכותו ית'.

כמו שכתוב: "לך, ה', הגדולה" וכו' (ועיין בעניין זה על הפסוק "וארא אל אברהם"). ורק באמירת "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" נאמר שמציאותם של עולמות נפרדים היא רק מבחינת מלכותו ית'.

וכשיאריך בענין זה בעומק בינתו בבחי' גילוי במוחו ולא בידיעה לבדה אזי מוליד מזה אהבה בהתגלות לבו להיות נכספה

וכאשר הוא מאריך בעניין זה, תוך העמקה בהבנתו, באופן שהדבר מתגלה במוחו ולא נשאר בגדר ידיעה בלבד, הוא מוליד מכך אהבה גלויה בלבד, עד שהוא נכסף

וגם כלתה נפשי וגוי ויבא לקיום ואהבת את ה' אלקיך ממש דהיינו לדבקה בו בא"ס ב"ה ממש וכמ"ש מי לי בשמים כו':

"וגם כלתה נפשי" וכו'; והוא יבוא לקיום ממש של "ואהבת את ה' אלקיך" — כלומר, לדבקות בו, באין סוף, יתברך, ממש; כמו שכתוב: "מי לי בשמים" וכו'.

4 והנה כתיב בכל לבבך ואמרו רז"ל בשני יצריך דהיינו שתהא האהבה בבחי' בעל תשובה כי התשובה אינו דוקא במי שיש בידו עבירות ח"ו.

והנה נאמר "בכל לבבך", וחכמינו ז"ל אמרו: "בשני יצריך". כלומר, האהבה צריכה להיות בבחינת בעל תשובה, שכן תשובה אינה מיועדת דווקא למי שיש בידו עבירות, חס ושלום.

אלא אפי' בכל אדם כי ענין תשובה הוא להשיב את הנשמה למקורה ושרשה שהיתה כלולה במאצילה ב"ה וצרורה בצרור החיים את ה' ממש וירדה

אלא [הדבר שייך] אפילו לכל אדם, שכן עניינה של תשובה הוא להשיב את הנשמה למקורה ולשרשה, שם הייתה כלולה במאצילה, ברוך הוא, וצרורה בצרור החיים עם ה' ממש; והיא ירדה

ממקום כבודה ונתלבשה בעוה"ז הגשמי שאפילו כל השגות הרוחניים שמשגת בהתלבשותה בתוך הגוף הם נופלים תחת בחינת זמן ומקום

ממקום כבודה והתלבשה בעולם הזה הגשמי, כך שגם כל ההשגות הרוחניות שהיא משיגה כשהיא מלובשת בתוך הגוף כפופות למושגי הזמן והמקום.

וצריך להשיבה עיי ויצעקו אל ה' בצר להם כי צר לו המקום שהוא בחיי מצר וגבול ועל זה נאמר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מבחי מצר כו'

וצריך להשיבה באמצעות "ויצעקו אל ה' בצר להם", שכן "צר לו המקום" — זוהי בחינת מצר וגבול. ועל כך נאמר: "אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" — מבחינת מצר וכו'.

שעיי המרירות אשר יהיה לו על ההיפוך תגדל האהבה לה' ביתר שאת להתכלל באוא"ס ב"ה כיתרון האור הבא מן החשך.

שכן באמצעות המרירות שיחוש על ההפך [מכך], תגדל אהבתו לה' ביתר שאת, עד שיתכלל באור אין סוף, ברוך הוא — כיתרון האור הבא מן החושך.

5 ועיי אמרז"ל במקום שבע"ת כו'. וכדאי בזה דמשכין ליה בחילא יתיר להיות גילוי אור א"ס ב"ה ממש על נפשו עד שגם חיות הגוף ונפש הבהמית וכחותיהם יתהפכו וישוּבו אל ה' ואתהפכא חשוכא לנהורא.

ועל כך אמרו חז"ל: "במקום שבעלי תשובה עומדים" וכו'. וכפי שמוכא בזוהר, הם "ממשיכים אותו בכוח יתרי", כך שאור אין סוף ממש מתגלה על נפשו, עד שגם חיות הגוף ונפש הבהמית וכחותיהן מתהפכים ושבים אל ה', ו"החושך נהפך לאור".

6 וזהו כי ראה ה' בעניי פי שעיי עניי ומרודי הוא מרירות הנפש שבאתעדל"ת נמשך להיות אתעדל"ע וכמים הפנים כו'

וזהו [פירוש] "כי ראה ה' בעניי". פירוש: באמצעות "עניי ומרודי", שהיא מרירות הנפש — [כלומר], באמצעות אתערותא דלתתא נמשכת אתערותא דלעילא; ו"כמים הפנים [לפנים]" וכו'.

יתרון האור בבחי ראייה מלמעלמ"ט כי יאהבני בבחי אישי דהיינו כמ"ש ביום ההוא תקראי לי אישי. יתרון האור, בבחינת ראייה מלמעלה למטה: "כי יאהבני" בבחינת "אישי", כלומר, כפי שנאמר: "ביום ההוא תקראי לי אישי".

ופיי אישי אש שלי ממש והיינו התשוקה שממטה למעלה בחי ואל אישך תשוקתך שהוא הוא האש שלי תהיה בבחי התכללות באוא"ס ב"ה ממש עד שהוא הוא יהיה אישי אש שלי ממש

ופירוש "אישי" הוא ממש "אש שלי". כלומר, התשוקה מלמטה למעלה, בבחינת "ואל אישך תשוקתך" — שהיא היא "האש שלי" — תהיה בבחינת התכללות באור אין סוף ברוך הוא ממש, עד שהוא עצמו יהיה "אישי", "אש שלי" ממש.

כי וימינו תחבקני בבחי חבוק והתכללות להיות גילוי אוא"ס ב"ה ממש על נפשי בתשוקה זו:

כי "וימינו תחבקני" — בבחינת חיבוק והתכללות, כדי שתהיה התגלות של אור אין סוף ברוך הוא ממש על נפשי, באמצעות תשוקה זו.

7 והנה זהו ענין ראובן שהוא ענין בחי' פי ראשונה שבק"ש שהוא בחי' רצוא. ופי' שניה שבק"ש היא בחי' שמעון והיה אם שמוע תשמעו שהיא בחי' שוב כי ראה היא מקרוב והיינו בחינת אהבה שמחמת הקרוב.

והנה זהו עניינו של ראובן: הוא מקביל לפסקה הראשונה של קריאת שמע, שהיא בחינת רצוא. הפסקה השנייה של קריאת שמע היא בחינת שמעון — "והיה אם שמוע תשמעו" — והיא בחינת שוב. ראייה היא מקרוב, כלומר, זו בחינת אהבה הנובעת מקרבה.

אבל שמיעה היא מרחוק והיא הגורמת בחינת יראה וכמ"ש ה' שמעתי שמעך יראתי כי היראה היא באה מחמת בחי' הריחוק הנמשך מבחי' שמאל דוחה.

אבל שמיעה היא מרחוק, והיא מעוררת את בחינת היראה, כמו שנאמר: "ה', שמעתי את שמועתך; יראתי". היראה באה מתחושת ריחוק הנמשכת מבחינת "שמאל דוחה".

כי לפי שהוא דוחה ומשפיל עצמו לומר לנפשו מי הוא אשר ערב לכו לגשת כו' אזי תפול עליו יראה ופחד בלבו.

מכיוון שהוא דוחה את עצמו ומשפיל את עצמו, באומרו לנפשו: "מי הוא אשר ערב לכו לגשת...", נופלות עליו יראה ופחד בלבו.

וכמ"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק שבשביל וינועו שנפל עליהם אימה ופחד ולפיכך ויעמדו מרחוק בבחי' שמיעה וכענין אם רץ לבך שוב לאחד.

וכמו שנאמר: "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק": משום ש"ינועו" — שנפלו עליהם אימה ופחד — לכן "ויעמדו מרחוק", בבחינת שמיעה. וזהו ענין "אם רץ לבך, שוב לאחד".

8 וזהו ענין פי' שניה שבק"ש שהוא בחי' יראה כמ"ש השמרו לכם פן יפתה כו'. וז"ש כי שמע ה' כי שנואה אנכי וכענין נבזה בעיניו נמאס דהיינו שע"י אתעדל"ת מה שנחשב בעיניו לשנואה

וזהו עניינה של הפסקה השנייה בקריאת שמע, שהיא בחינת יראה, כמו שנאמר: "הישמרו לכם פן יפתה [לבבכם]" וכו'. ועל כך נאמר: "כי שמע ה' כי שנואה אנכי", וכעין "נבזה בעיניו נמאס". כלומר, באמצעות אתערותא דלתתא — כשהוא נחשב בעיני עצמו ל"שנואה".

ע"י שמאל דוחה נמשך להיות אתעדל"ע כי שמע הי בחי שמיעה מרחוק כדי להמשיך בחי יראה מלמעלה

על ידי "שמאל דוחה" מתעוררת אתערותא דלעילא: "כי שמע הי" — בחינת שמיעה מרחוק, כדי להמשיך מלמעלה את בחינת היראה.

(ובזה יובן ענין שמע והא"ש שהן חו"ג והשמות מ"ב וע"ב אלא שהוא התכללות כי שמע חסד אהבה ראובן וכלול גם כן מגבורה בחי יראה בעניי הנ"ל וכן והא"ש יראה כלול מאהבה) (עיינ ביאור זה ע"פ אלה מסעי וע"פ ויחי).

(ובכך יובן עניינם של "שמע" ו"והיה אם שמוע", שהם חסד וגבורה, והשמות מ"ב וע"ב; אלא שיש בהם התכללות: "שמע" הוא חסד, אהבה, ראובן, והוא כולל גם גבורה, בחינת "ראה בעניי" הנזכרת לעיל; וכך גם "והיה אם שמוע", יראה, כולל אהבה.) (עיינו בביאור זה על הפסוק "אלה מסעי ועל הפסוק "ויחי").

והנה אחר ק"ש אומרים אמת ויציב וכו' ונחמד ונעים ונורא וכו' הדבר הזה עלינו והיינו בחי לוי ילוח אישי אלי.

והנה, לאחר קריאת שמע אומרים "אמת ויציב" וכו', "ונחמד ונעים ונורא" וכו', "הדבר הזה עלינו"; וזהו בחינת לוי: "ילוח אישי אלי".

והוא ענין ימינא ושמאלא ובינייהו כלה כי שמאלו תחת לראשי בחי שמאל דוחה הוא שגורמת להיות נשיאות ראש וכו' וימינו תחבקני ימין מקרבת להתכלל כו'.

וזהו ענין ימין ושמאל, וביניהם הכלה. "שמאלו תחת לראשי" — בחינת "שמאל דוחה" — הוא המביא לנשיאות ראש וכו'; "וימינו תחבקני" — ימין מקרבת, כדי להתכלל וכו'.

9 ובחי ילוח אישי היינו מה שאומרים באמו"צ הדבר הזה היא התורה ששרשה מאד נעלה אלא שנתלבשה בדברים גשמיים שלכן נמשלה התורה למים שיורדים ממקום גבוה וכו'.

ומדרגת "יתלווה אישי" היא מה שאומרים בתפילת "אמת ויציב": "הדבר הזה" — כלומר, התורה, ששרשה נעלה מאוד, אלא שהיא התלבשה בעניינים גשמיים. לכן התורה נמשלה למים, היורדים ממקום גבוה וכו'.

וזאת ישיב אל לבו אמת הוא שאין אני ראוי מצד עצמי לעלות ולהתכלל באור הי ולהשיב את הנפש ממטה למעלה לייחודה במאצילה ב"ה כי מי יעלה בהר הי כו'

ואת זאת ישיב אל לבו: אמת היא שאיני ראוי מצד עצמי לעלות ולהיכלל באור הי, ולהשיב את הנפש ממטה למעלה כדי לייחד אותה במאצילה, ברוך הוא — שהרי "מי יעלה בהר הי" וכו'.

אבל מ"מ הרי אא"ס ב"ה מצד עצמו ממילא ומאיליו נמשך גם למטה ששורה ומתגלה בתורה

אבל אף על פי כן, הרי אור אין סוף, ברוך הוא, מצד עצמו נמשך ממילא ומאיליו גם למטה, ושורה ומתגלה בתורה.

והרי מתגלה יחוד זה העליון למטה כמו למעלה ואי לזאת ע"י עסק התורה יכול להמשיך אא"ס ב"ה ממש למטה על נפשו

והרי ייחוד עליון זה מתגלה למטה כמו למעלה; ולכן, באמצעות העיסוק בתורה, הוא יכול להמשיך את אור אין סוף עצמו, ברוך הוא, למטה, על נפשו.

וזהו אם רץ לבך שוב לאחד שגם למטה בבחי' שוב נמשך בחי' אחד וזהו ילוה אישי אלי שיורד ונמשך אא"ס ב"ה מלמעלה למטה.

וזהו "אם רץ לבך, שוב לאחד": שגם למטה, בבחינת "שוב", נמשכת בחינת "אחד". וזהו "יתלוה אישי אלי": שאור אין סוף, ברוך הוא, יורד ונמשך מלמעלה למטה.

10 וזהו פי' אמוי"צ כו' שמאריכין לאשר ולקיים את הדבר הזה עלינו ועל אבותינו כו' על הראשונים כו' וזהו פירוש "אמת ויציב" וכו': שאנו מאריכים באישור ובקיום "הדבר הזה" "עלינו ועל אבותינו" וכו', "על הראשונים" וכו',

וממשיכים מלמעלה אמת ויציב ונכון וכו' ונחמד ונעים כו' להיות המשכת אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה באור תורה:

וממשיכים מלמעלה "אמת ויציב ונכון" וכו', "ונחמד ונעים" וכו', כדי שהמשכת אור אין סוף ברוך הוא תשכון ותתגלה באור התורה.

11 אך הנה כל ג' בחי' הנ"ל עדיין הם בבחי' ממכ"ע שהם בחי' המשכות מאא"ס ב"ה לבחינת ממכ"ע שבחי' ראובן היא לעורר את האהבה להיות נכספה

אולם, שלוש הבחינות שהוזכרו לעיל עדיין שייכות לבחינת ממלא כל עלמין, שכן הן המשכות מאור אין סוף ברוך הוא אל בחינת ממלא כל עלמין. בחינת ראובן היא לעורר אהבה, כך שהאדם "יכסוף"

וגם כלתה כו' ולהיות משתוקק להתכלל ולהתייחד במאצילה ב"ה מכלל שהיא עדיין אינה כלולה ומיוחדת באא"ס ב"ה הסוכ"ע

"וגם תכלה" וכו', ולכסוף להיכלל ולהתייחד במאצילו ברוך הוא — ומכאן שהיא עדיין אינה כלולה ומיוחדת באור אין סוף ברוך הוא, הסוכב כל עלמין

(בשמים ממעל ועל הארץ מתחת הכל בשוה ורוחניות וגשמיות כולא קמיה כלא ממש חשיבי) ועדיין שאר הבחי' אלא שהן בחי' המשכות להיות ממכ"ע כו'.

(בשמים ממעל ועל הארץ מתחת" הכול שווה, והרוחניות והגשמיות כאחד "כולא קמיה כלא ממש חשיבי"). וכך גם שאר הבחינות, אלא שהן המשכות שנועדו להיות בחינת ממלא כל עלמין וכו'.

אבל בחי' יהודה שהוא בחי' הודאה הוא בחי' בטול והתכללות באא"ס ב"ה ממש הסוכ"ע והן הן בחינות השתחוואות שבתפלת שמ"ע.

אבל בחינת יהודה, שהיא בחינת הודאה, היא בחינת ביטול והיכללות באור אין סוף ברוך הוא עצמו, הסוכב כל עלמין; ואלה הן ממש בחינות ההשתחוואות שבתפילת שמונה עשרה.

12 ולכן תפילה היא בלחש ובחשאי בבחי' סוכ"ע למעלה מעלה מבחי' השתלשלות שאינה בגדר המשכה והשפעה כלל כו'

לכן התפילה נאמרת בלחש ובדממה, בבחינת סוכב כל עלמין, למעלה-מעלה מבחינת השתלשלות, שאינה בגדר המשכה והשפעה כלל וכו'.

ואינה עולה בשם אהבה כלל רק בחי' ביטול במציאות ממש לגמרי והיינו בחי' השתפכות אל חיק אביה ממש להיות כאין ואפס ממש שע"ז מרמז ענין ההשתחוואה

והיא אינה נקראת כלל בשם "אהבה", אלא רק בבחינת ביטול של עצם המציאות, לגמרי; כלומר, בבחינת שפיכת הנפש אל חיק אביה ממש, עד שהיא נעשית באמת כאין וכאפס. לכך רומזת ההשתחוואה,

כמו שמשתחוה לפני המלך שמבטל א"ע כו' רק שכדי להיות בחי' זו שהוא בחי' יהודה בבחי' אתה כמו אדם המשתחוה לפני המלך ומבטל את עצמו וכו'. אלא שכדי שבחינה זו, בחינת יהודה, תהיה במצב של "אתה",

דהיינו להיות בגילוי כאילו הוא לנוכח צ"ל יודוך אחיך שצריך להקדים תחילה בחי' ראובן ושמעון ולוי שבהם ועל ידם יומשך גילוי בחי' הודאה זו

כלומר, שתתגלה כאילו הוא עומד לנוכח [ה'], צריך להתקיים "יודוך אחיך": תחילה יש להקדים את בחינות ראובן, שמעון ולוי, שבהן ועל ידן נמשכת ההתגלות של הודאה זו.

כי בלי קדימת בחי ראובן שמעון ולוי לא נמשך בחי יהודה שהוא בחינת ביטול והתכללות כו' בבחי גילוי אלא בבחי העלם ומקיף.

כי בלי הקדמת בחינות ראובן, שמעון ולוי, בחינת יהודה — שהיא בחינת ביטול והתכללות וכו' — אינה נמשכת בגילוי, אלא רק בהעלם ובמקיף.

ולכן אי"א להתחיל תפילת ש"ע בלי קדימת פסוד"ז ויוצר אור וק"ש כו' (ובמנחה שמתפללין רק תפילת ש"ע היינו מפני שכבר הקדימו בשחרית ק"ש וברכותיה. ובערבית צריך לחזור להתחיל ק"ש וברכותיה קודם התפלה).

לכן אי אפשר להתחיל את תפילת שמונה עשרה בלי להקדים פסוקי דזמרה, יוצר אור וקריאת שמע וכו'. (ובמנחה, כשמתפללים רק תפילת שמונה עשרה, הסיבה היא שקריאת שמע וברכותיה כבר נאמרו קודם לכן בשחרית. ובערבית צריך לחזור ולהתחיל בקריאת שמע וברכותיה לפני התפילה.)

וזהו ענין נעוץ תחלתן בסופן והמ"י (ועי' במ"א ע"פ ולשרקה בני אתונו דמשמע דשור"ק שהוא הודאה הוא למטה מסגו"ל שהוא בחי אהוי"ר כו'.

וזהו ענין "נעוץ תחילתן בסופן", והמשכיל יבין. (ועיין במקום אחר על הפסוק "ולשרקה בני אתונו", שממנו משתמע שהשורוק, שהוא הודאה, נמוך מהסגול, שהוא בחינת אהבה ויראה וכו').

וזהו לכאורה הפך ממ"ש כאן דיהודה שהוא הודאה הוא למעלה מראובן שמעון ולוי שהם סגו"ל. ובאמת לק"מ דהודאה היא למטה מאהוי"ר אבל הודאה דיהודה זהו בחי בטול שלמעלה מאהוי"ר וזה בחי דוד אם לא שויתי ודוממתי

ולכאורה הדבר הפוך ממה שנאמר כאן, שיהודה, שהוא הודאה, נעלה מראובן, שמעון ולוי, שהם סגול. אך באמת אין כאן קושי: הודאה אכן נמוכה מאהבה ויראה, אבל ההודאה של יהודה היא בחינת ביטול שלמעלה מאהבה ויראה. וזוהי בחינת דוד: "אם לא שיויתי ודוממתי",

וכמ"ש ואחר האש קול דממה דקה הרי שהדממה והביטול הוא למעלה מהאש שהיא אהבה כי תמן קאתי מלכא אבל גבי אש כתיב לא באש הוי"ה אלא שהאש הוא להוי"ה כמ"ש במ"א.

כמו שכתוב: "ואחרי האש קול דממה דקה". מכאן שהדממה והביטול הם למעלה מן האש, שהיא אהבה, כי "שם בא המלך"; ואילו על האש נאמר: "הוי לא באש" — אלא שהאש היא להוי, כפי שמבואר במקום אחר.

ועוד דזהו שאמר כאן יהודה אתה שיהיה יהודה בבחי' אתה דהיינו בבחי' גילוי כו' ולפעמים אינו בגילוי כ"א רק בהעלם ואז היא הודאה שלמטה מאהוי"ר. אבל כשהודאה בבחי' גילוי זהו בחי' ביטול ממש):

ועוד, זהו שנאמר כאן: "יהודה, אתה" — שיהודה יהיה בבחינת "אתה", כלומר בבחינת גילוי וכו'. לפעמים הדבר אינו בגילוי אלא בהעלם בלבד, ואז זו הודאה הנמוכה מאהבה ויראה. אבל כשהודאה היא בבחינת גילוי, זו בחינת ביטול ממש.)

13 והנה עי"ז ידך בעורף אויביך. אויביך הם עניני העולם וצרכי הגוף הגשמי. הגם שאדם צריך להם מ"מ צריכין להיות בבחי' עורף ולא פנים

ועכשיו, באמצעות זאת, "ידך [תהיה] בעורף אויביך". "אויביך" הם עניני העולם וצרכיו של הגוף הגשמי: אף שאדם זקוק להם, בכל זאת עליהם להיות בבחינת עורף ולא פנים.

(בחי' פנים היינו שעושה הדבר בלב ונפש ובחי' עורף היינו בחי' אחוריים כמאן דשדי בתר כתפי' בע"כ וכאלו כפאו וכו').

(בחינת פנים פירושה שהוא עושה את הדבר בלב ובנפש; ובחינת עורף פירושה בחינת אחוריים, כמו מי שמשליך [דבר] מעבר לכתפו, בעל כורחו, וכאילו כופים אותו וכו').

וידך הוא בעורף אויביך א"ת ידך אלא יודי"ך והוא בחי' ידך ממש כי ימינך פשוטה לקבל שבים הוא בחי' ימין

ו"ידך" היא בעורף אויביך: אל תקרא "ידך" אלא "יודיך". והיא בחינת "ידך" ממש, שהרי "ימינך פשוטה לקבל שבים"; זוהי בחינת ימין.

וחסד שנתפשט למטה מטה וכענין וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים כי הנה הירידה הגדולה הזאת שהוא בבחי' אחוריים וכאלו כפאו.

וחסד המתפשט למטה־מטה, בדומה לענין "וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים". והנה, ירידה גדולה זו, שהיא בבחינת אחוריים וכאילו כופים אותו —

מי גרם להמשיך את האדם להיות מוכרח לזה ודאי מאת ה' ומידו היתה זאת כדי לאתהפכא חשוכא לנהורא שיתפלל בכח האכילה וכו'

מי גרם לאדם להימשך לכך ולהיות מוכרח לזה? ודאי שמאת ה', ומידו הייתה זאת, כדי להפוך חושך לאור: שיתפלל בכוח האכילה וכו',

וכיוצא בזה רק שצריך שלא יומשך בבחי' פנימיות אלא בבחי' עורף ובחינת עורף זה יוכלל בבחי' ידך יודיך.

וכיוצא בזה. אלא שעליו להימנע מלהימשך [אליהם] בבחינת פנימיות, ולעסוק בהם רק בבחינת עורף; ובחינת עורף זו תיכלל בבחינת "ידך", "יודיך".

14 והוא בחי' ידך של יהודה כו' לפי שהוא בחי' הודאה וביטול בבחי' סוכ"ע השוה ומשוה כו' גם חשך לא יחשיך וכחשיכה כאורה גשמיות ורוחניות שוין

וזו בחינת "ידך" של יהודה וכו', משום שזו בחינת הודאה וביטול בבחינת סובב כל עלמין, המשווה ומשווה הכול וכו': "גם חושך לא יחשיך" ו"כחשכה כאורה" — הגשמיות והרוחניות שוות.

שהרי כולם בחי' עשית שהחכמה היא עשיה גשמיות וא"כ גם האכילה ושאר ענינים הגשמיים הם לפניו ית' כמו רוחניות של חכמה מאחר שגם החכמה היא גשמיות וכו'.

שהרי "כולם בחכמה עשית" — כלומר, חכמה היא עשייה, גשמיות. ואם כן, גם האכילה ושאר הענינים הגשמיים הם לפניו יתברך כמו הרוחניות שבחכמה, מאחר שגם החכמה היא גשמיות וכו'.

וזאת היא מעלת יהודה אתה היינו בחי' הודאה בגילוי שכתפלה שתהי' ידך בעורף אויביך בשעה שעוסק בעורף אויביך

וזו מעלת "יהודה, אתה", כלומר, בחינת הודאה גלויה בתפילה: ש"ידך" תהיה "בעורף אויביך" בשעה שהוא עוסק ב"עורף אויביך",

ואזי חולפת ועוברת ממנו האהבה מ"מ נשאר רשימו וכו' אך היינו דוקא בבחי' עורף ולא פנים:

ואז האהבה חולפת ועוברת ממנו, ואף על פי כן נשאר ממנה רשימו וכו'. אך הדבר נכון דוקא בבחינת עורף, ולא פנים.

15 אך עיקר הגורם לכל מעלת בחי' זו להיות יהודה אתה והגורם להיות יודוך אחיך ע"ז נאמר ישתחוו לך בני אביך כי

אך הגורם העיקרי לכל מעלתה של בחינה זו — לכך שתהיה "יהודה אתה", ולכך ש"יודוך אחיך" — הוא מה שנאמר על כך: "ישתחוו לך בני אביך". כי

הנה ההשתחוואה הוא בחי' המשכה וזהו ענין ההשתחווא' שבשמ"ע שהן הן המשכות (ע' ר"פ וישב והנה השמש וכו' משתחוי' לי)

הנה, ההשתחוויה היא בחינה של המשכה, וזה ענינן של ההשתחוויות בתפילת שמונה עשרה, שהן עצמן המשכות (ראו בתחילת פרשת וישב, על "והנה השמש" וכו', "משתחוים לי").

ובחי' אביך היינו בחי' כרחם אב על בנים אבינו אב הרחמן שהרחמנות הוא בחי' אב ותולדות הרחמנות הוא בחי' צדקה וחסד להחיו' רוח שפלים שכל העושה חסד במדה"ר לרחם על עניים ויתומים ה"ז בבחי' בני אביך.

ובחינת "אביך" היא בחינת "פְּרָחֶם אָב עַל בְּנִים", "אבינו, האב הרחמן"; כי הרחמים הם בחינת אב, ותולדות הרחמים הן בחינת צדקה וחסד, "להחיות רוח שפלים". לכן, כל מי שעושה חסד מתוך מידת הרחמים, ומרחם על העניים והיתומים, הוא בבחינת "בני אביך".

גם בחי' אביך היא התורה דאורייתא מחכמה נפקת שהוא בחי' אב וכמ"ש שמע בני מוסר אביך זו תושב"כ וכו' ובני אביך הם העוסקים בתורה

גם בחינת "אביך" היא התורה, שהרי "התורה יוצאת מחכמה", שהיא בחינת אב; וכמו שנאמר: "שמע בני מוסר אביך" — זו תורה שבכתב וכו'. ו"בני אביך" הם העוסקים בתורה.

וזהו וישתחו' לך בני אביך שבני אביך הם העוסקים בתורה ובגמ"ח הם הם ישתחו' לך וימשיכו אותך להיות נעוץ

וזהו וישתחו' לך בני אביך: "בני אביך", העוסקים בתורה ובגמילות חסדים, הם שישתחו' לך וימשיכו אותך, כך שתהיה בבחינת "נעוץ"

תחב"ס שהתורה והגמ"ח הם הנותנים כח בנפש לעורר את האוי"ר עד שתהיי בחי' הודאה וביטול וע"י כן יודוך אחיך להיות יהודה אתה כנ"ל:

"תחילתן נעוצה בסופן"; שכן התורה וגמילות החסדים הן שנותנות לנפש כוח לעורר אהבה ויראה, עד שתהיה בה בחינת הודאה וביטול; ועל ידי כך "יודוך אחיך", כך שתהיה בחינת "יהודה אתה", כפי שהוסבר לעיל.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayechi/1

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק